

Allmän tillgång?

Ett kunskapsunderlag för en stärkt försörjning av läkarkompetens i första linjens vård.¹

Förord

I dag betonas vikten av en stärkt och reformerad första linjens vård för att möta utvecklingen mot fler äldre, multisjuka och kroniskt sjuka personer i befolkningen. Regeringen, landstingen och enskilda verksamheter har tagit en rad initiativ för att stärka bemanningen i första linjens vård. Men trots det är antalet läkare som arbetar i svensk primärvård fortfarande lågt jämfört med andra länder.

Sammanfattning

Den demografiska utvecklingen kommer sannolikt att öka behovet av läkare. Däremot är det osäkert vad förändringarna inom första linjens vård kommer att innebära för läkarnas framtida arbetsuppgifter och kompetensbehov. För att möta utmaningarna, och på bästa sätt anpassa kompetensförsörjningen till vårdens framtida förutsättningar, är det avgörande att det finns fungerande strukturer för planering och styrning av första linjens kompetensförsörjning.

Sverige är totalt sett väl försett med läkare jämfört med andra länder, men det är ändå brist på läkare i primärvården. Uppskattningsvis har 46–54 % av vård- och hälsocentralerna vakanta läkartjänster. Sammanlagt motsvarar antalet vakanser, räknat i heltider, cirka 20 % av dagens totala läkarbemanning i primärvården. Det motsvarar totalt 1 200–1 500 vakanta heltidstjänster i landet. Undersökningen visar att det finns stora skillnader i bemanningen mellan enskilda vårdcentraler. Det finns även skillnader mellan vårdcentraler i tätorter och glesbygd, där vårdcentraler i glesbygd både har något lägre bemanning och en märkbart lägre andel tillsvidareanställda läkare.

Rapporten visar att det är brist på läkarkompetens i primärvården och att de läkare som finns är ojämnt geografiskt fördelade. Rapporten kopplar bristen till bristande planering och samordning på både statlig och regional nivå. Rapporten visar vidare att det är brist på läkarkompetens i primärvården och att de läkare som finns är ojämnt geografiskt fördelade. Koppling görs till bristen av planering och samordning på både statlig och regional nivå.

Det råder brist på långsiktig kompetensförsörjningsstrategi på specialister i allmänmedicin samtidigt som läkarförsörjning inte i tillräcklig utsträckning samordnas på nationell nivå.

Rapporten lämnar följande tre rekommendationer

- Regeringens och landstingens (regionernas) styrning av kompetensförsörjning bör stärkas och utformas efter befolkningens behov.
- Prognoserna som ligger till grund för kompetensförsörjningsarbetet bör utvecklas och utgå från befolkningens behov.
- Regeringen bör stödja arbetet med utvecklande arbetssätt ur ett patient- och medborgarperspektiv.

¹ Allmän tillgång? Ett kunskapsunderlag för en stärkt försörjning av läkarkompetens i första linjens vård. Myndigheten för vård- och omsorgsanalys. 2018. ISBN: 978-91-87213-87-8